
ПРОГЛАШ

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”

кн. 2, 2013 (год. XXII), ISSN 2367-8585

СЛОВАШКАТА СЛАВИСТИКА ВЧЕРА И ДНЕС

SLOVAK SLAVISTICS YESTERDAY AND TODAY

Peter Žeňuch (ed.). Slovenská slavistka včera a dnes. Bratislava: Slovenský komitét slavistov a Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, 2012. 268 с. ISBN 978-80-89489-05-3

В колективната монография „*Slovenská slavistka včera a dnes*” (съставител Петер Женюх) са включени студии и статии, посветени на словашката славистика и тенденциите в славистичните изследвания в Словакия след 1993 г. Тези и много други въпроси бяха обсъдени на Първия конгрес на словашката славистика, проведен в дните от 26 до 28 октомври 2011 г. в Братислава. Организатори на научната проява бяха Славистичният институт „Ян Станислав” на Словашката академия на науките (САН) и Словашкият комитет на славистите.

Монографията съдържа няколко глави.

Първата глава „*Inštitucionalizovaný slovenský slavistický výskum*” (с. 9–82) е посветена на историята, съвременното състояние и институционализацията на словашката славистика. В студията си „*Stav a perspektívy slovenskej slavistiky. Z dejín Slovenského komitétu slavistov a Slavistického ústavu Jána Stanislava Slovenskej akadémie vied*” Петер Женюх прави подробен обзор на историята и концепциите на славистичните проучвания от зората на славистиката до наши дни. Въз основа на редица архивни документи той проследява важни моменти от основаването на Словашкия комитет на славистите и сформирването на Славистичния кабинет към САН (1995 г.), по-късно прераснал в Славистичен институт „Ян Станислав” (2005 г.).

В студията детайлно е представена богатата научна, изследователска и издателска дейност на този институт¹. На институционализацията на словашката славистика е посветена и следващата статия – на Ян Доруля („*Inštitucionalizácia slovenskej slavistiky*“). В нея авторът, който е и пръв директор на Славистичния кабинет към САН, се спира върху някои, както сам ги нарича „възлови“, събития, решения и спомени, свързани с историята на словашката славистика, като например подготовката и протичането на XI международен славистичен конгрес, проведен в дните от 30 август до 8 септември 1993 г. в Братислава. Я. Доруля в края на статията си подчертава, че в днешно време е особено важно да има комплексен подход при изследването на словашкия език и култура, а именно – тяхното проучване да не бъде изолирано от останалите славянски и неславянски езици и култури. Катарина Женюхова в статията си „*Slovenská slavistika na stránkach časopisu Slavica Slovaca*“ проследява историята и концепциите на списанието „*Slavica Slovaca*“, понастоящем орган на Славистичния институт „Ян Станислав“ на САН и на Словашкия комитет на славистите. Списанието започва да излиза през 1966 г. и продължава да има престижен научен статут. На страниците му се публикуват специализирани проучвания, компаративни студии, статии, рецензии, хроники и научни съобщения, свързани със словашкия език и останалите славянски езици, литератури, фолклористика, етнология и т.н.

Във втората глава на монографията „*Zo slavistickej jazykovedy*“ (с. 83–172) са включени статии, посветени на езиковедската славистична проблематика. Дейността на Езиковедския институт „Людovit Щур“ на САН, неговите славистични концепции, научна продукция и работа по проекти представя Павол Жиго („*Slavistická tematika vo výskume Jazykovedného ústavu Ludovíta Štúra SAV*“). Приложен е и списък с избрани трудове на учените от института. Следващите няколко статии са посветени на славистиката в словашките университети (изучавани дисциплини, преподаватели и научни трудове): Мария Добрикова представя езиковедската славистика в Катедрата по славянски филологии към Философския факултет на Университета „Коменски“ в гр. Братислава („*Jazykovedná slavistika na Katedre slovanských filológií na Filozofickej fakulte Univerzity*

Komenského v Bratislave”), Юрай Ванко се спира върху славистичните дисциплини и ориентацията към славистични проучвания във Философския факултет на Университет „Константин Философ” в гр. Нитра („*Slavistické disciplíny a slavistický orientovaný výskum na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre*”), а Юлия Дудашова-Кришшакова прави преглед на историята на славистиката във Философския факултет на Прешовския университет в гр. Прешов („*Dejiny slavistiky na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity [(1959) 1993–2009]*”)². За съвременната словашка украинистика е статията на Мария Чижмарова („*Slovenská ukrajnológia – súčasný stav výskumu (po roku 1993)*”), а Виктория Ляшукова и Ивана Джундова разглеждат състоянието и перспективите на словашко-белоруските научни връзки („*Slovensko-bieloruské vzťahy – stav a perspektívy*”).

Третата глава „*Zo slavistickej literárnej vedy*” (с. 173–202) съдържа статии за славистичното литературознание. Дана Хучкова проследява развитието на словашката литературна славистика след 1993 г. („*Slovenská literárnovedná slavistika po roku 1993*”). Към студията има приложение, изготвено от Олга Ванекова, включващо списък с избрани славистични публикации на учените от Института за словашка литература на САН за периода 2008–2011 г. Йозеф Хвишч представя литературоведската славистика в Университета „Коменски” в гр. Братислава след 1990 г. („*Literárnovedná slavistika na Univerzite Komenského po roku 1990*”), а Вера Жемберова се спира върху литературоведската словакистика в Русия („*Literárnovedná slovakistika v slavistickom výskume od deväťdesiatych rokov (marginália z ruskej literárnovednej slovakistiky)*”).

Четвъртата глава на труда „*Zo slovakistickej histofiografie*” (с. 203–212) е посветена на славистичната историография. В нея са поместени статиите на Мартин Хетени и Петер Иванич за проучването на кирило-методиевската проблематика в Словакия след 1993 г. („*K výskumu cyrilo-metodskej problematiky na Slovensku po roku 1993*”) и на Владислав Грешлик („*Z problematiky výskumu ikon na Slovensku*”) за изследванията на иконите в Източна Словакия, където има гръко-католически църкви.

Последната глава на монографията „*Zo slavistickej folkloristiky a etnológie*” (с. 213–267) включва статии, чиито теми са свърза-

ни със славистичната фолклористика и етнология. Зузана Профантова разглежда развитието на словашката славистична фолклористика след 1993 г., и по-специално след XI международен славистичен конгрес („*Slovenská slavistická folkloristika po roku 1993 (po 11. medzinárodnom zjazde slavistov v Bratislave*”), Вера Гашпарикова се връща по-назад в историята на словашката славистична фолклористика („*Z dejín slovenskej slavistickej folkloristiky*”), а Хана Хлошкова и Магдалена Парикова правят преглед на славистичната проблематика в историята на Катедрата по етнология и културна антропология към Философския факултет на Университета „Коменски” в Братислава („*Slavistická problematika v dejinách katedry etnológie a kultúrnej antropológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave*”). За славистичния аспект в словашката етномузикология е статията на Хана Урбанцова („*Slavistický aspekt v slovenskej etnomuzikológii*”), а конкретно за славистичните проучвания на словашките етнолози пише Моймир Бенжа („*Slavistické výskumy v slovenskej etnológii*”).

Колективната монография „*Slovenská slavistka včera a dnes*” предлага задълбочен и всестранен преглед на историята и развитието на славистичната наука в Словакия. По отношение на перспективите пред словашката славистика П. Женюх подчертава, че акцентът трябва да бъде върху комплексното изследване на връзките и отношенията на словашкия език и култура с останалите славянски (в това число старославянски и църковнославянски) и неславянски (унгарски, латински, немски и др.) езици. Славистичната наука като цяло преминава през труден етап, защото в днешно време повече средства се отпускат за тези научни области, които са финансово изгодни. В славистиката все още има редица интересни за изследване теми, а ползата от тяхното проучване не се измерва с икономически показатели и критерии (с. 51). Славистичните проучвания днес все още могат да играят стратегическа роля при комплексното интердисциплинарно опознаване на някои обществени процеси и политически явления.

БЕЛЕЖКИ

¹ Резултат от дългогодишна работа по един от научните международни проекти на Славистичния институт „Ян Станислав“ на САН са двата тома на „Българско-словашки речник“ (Bulharsko-slovenský slovník). Работата върху него е под ръководството на Мария Кошкова. Предстои набиране на средства за издаване на последния, трети том на този ценен лексикографски труд.

² Днес български език и българистика има в Университета „Коменски“ и Прешовския университет.

Даниела Константинова